

PLANUL DE DEZVOLTARE STRATEGICĂ A AGENȚIEI NAȚIONALE ANTIDOPING ÎN CONTEXTUL PROVOCĂRIILOR ACTUALE

Artiom JUCOV^{1,2}¹IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie

Nicolae Testemițanu

²Agencia Națională Antidoping[https://doi.org/10.52556/2587-3873.2023.1\(94\).03](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2023.1(94).03)

Rezumat

Optimizarea structurii Agenției Naționale Antidoping în „arca guvernamentală” care ar permite elaborarea și implementarea unor politici publice bine chibzuite în toate sectoarele conexe ale convențiilor este importantă pentru dezvoltarea echilibrată a țării în domeniul integrității în sport. Este de remarcat faptul că optimizarea structurii Agenției Naționale Antidoping este o necesitate dictată de reforma administrației publice și este însoțită de elemente importante de bună guvernare, consolidare a capacităților serviciilor de prevenire și combatere a dopajului, de colectare și cercetare a informațiilor, dar și de responsabilizare de facto a angajaților instituției publice. Prin urmare, pentru a asigura realizarea eficientă, democratică, transparentă și responsabilă a programului național antidoping, a politicilor și obiectivelor publice elaborate de Agenția Națională Antidoping, precum și în virtutea actelor normative menționate, este necesar să se realizeze procesul de planificare strategică și de trasare a direcțiilor de acțiune.

Cuvinte-cheie: plan de dezvoltare strategică, antidoping, direcții de acțiune, provocări actuale

Summary

The strategic development plan of the National Anti-Doping Agency in the context of current challenges

Optimizing the structure of the National Anti-Doping Agency in the «government that would allow the development and implementation of well-thought-out public policies in all related sectors of the Conventions is important for the balanced development of the country in the field of integrity in sports. It is worth noting that optimizing the structure of the National Anti-Doping Agency is a necessity of public administration reform, and is accompanied by important elements of good governance, strengthening the capacities of the services to prevent and combat doping, intelligence and research, and the de facto accountability of employees of the public institution. Therefore, in order to ensure an efficient, democratic, transparent and responsible realization of the national anti-doping program and of the public policies and objectives drawn up by the National Anti-Doping Agency, as well as, by virtue of the cited normative acts, it is necessary to carry out the strategic planning process and the drawing directions of action.

Keywords: strategic development plan, anti-doping, directions of action, current challenges

Резюме

Стратегический план развития Национального Антидопингового Агентства в контексте текущих вызовов

Оптимизация структуры Национального Антидопингового Агентства в «правительственном ковчеге», что позволило бы разработать и реализовать про-

думанную государственную политику во всех смежных отраслях важных для сбалансированного развития страны конвенций в сфере неподкупности в спорте. Стоит отметить, что оптимизация структуры Национального Антидопингового Агентства является необходимостью реформы государственного управления и сопровождается важными элементами надлежащего управления, укреплением потенциала служб по предотвращению допинга и борьбе с ним, сбором информации и исследованиями, а также фактическая ответственность сотрудников государственного учреждения. Таким образом, для обеспечения эффективной, демократичной, прозрачной и ответственной реализации национальной антидопинговой программы и государственной политики и целей, разработанных Национальным антидопинговым агентством, а также в силу указанных нормативных актов, необходимо осуществить процесс стратегического планирования и прорисовки направлений действий.

Ключевые слова: стратегический план развития, борьба с допингом, направления действий, текущие вызовы

Introducere

Intrarea în vigoare la data de 1 ianuarie 2021 a noului Cod Mondial Antidoping (Cod), elaborat de către Agenția Mondială Antidoping (WADA), care are drept scop principal armonizarea politicilor antidoping, a reglementărilor referitoare la relațiile dintre structurile sportive și autoritățile publice din întreaga lume, a condus la crearea unei discrepanțe dintre prevederile actelor normative naționale ale Republicii Moldova și celor internaționale. Astfel, Legea nr. 185 din 11.07.2012 pentru prevenirea și combaterea dopajului în sport nu corespunde cerințelor actuale înaintate de Cod și Standardele Internaționale.

Implementarea programului național antidoping se realizează în conformitate cu principiile și standardele formulate de Agenția Mondială Anti-Doping (WADA), Consiliul Europei și Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

Aderarea la Convenția Internațională împotriva dopajului în sport, adoptată în cadrul Conferinței Generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, la Paris la 19 octombrie

2005, ratificată prin Legea nr. 298-XVI din 21.12.2007 și la Convenția contra dopajului a Consiliului Europei, adoptată la Strasbourg la 16 noiembrie 1989 și ratificată prin Legea nr. 247-XVI din 27.11.2008, obligă Republica Moldova să respecte și implementeze la nivel național Codul Mondial Anti-Doping (Codul), elaborat de WADA. Așadar, potrivit prevederilor art. 4 din Convenția Internațională împotriva dopajului în sport: „Pentru a coordona punerea în practică a luptei împotriva dopajului în sport la nivel național și internațional, Statele-Părți se angajează să respecte principiile enunțate în Cod, care servesc drept bază pentru măsurile prevăzute la Articolul 5 din prezenta Convenție. În cadrul prezentei Convenții, nimic nu împiedică Statele-Părți să adopte măsuri suplimentare față de Cod”, iar potrivit prevederilor art. 5 al aceluiași document: „În conformitate cu obligațiile înscrise în prezenta Convenție, fiecare Stat-Parte se angajează să adopte măsuri corespunzătoare. Aceste măsuri pot cuprinde legi, regulamente, politici sau măsuri administrative”. Pe de altă parte, statele membre ale Consiliului Europei au convenit, sub egida Convenției Anti-Doping a Consiliului Europei, în cadrul Grupului de Monitorizare a Convenției și Comitetului Ad-Hoc pentru Agenția Mondială Anti-Doping, să se pună bazele unei legislații unitare cu privire la prevenirea și combaterea dopajului în sport.

În scopul asigurării unui grad ridicat de uniformizare la nivel internațional a legislației cu privire la prevenirea și combaterea dopajului în sport, dar și a structurii Agenției se impun o serie de modificări legislative în domeniu, care să se concretizeze prin redactarea unui nou act normativ privind prevenirea și combaterea dopajului în sport.

Această acțiune reprezintă o urgență legislativă, deoarece modificările aduse Codului, în urma procesului de revizuire aprobat de către Comitetul Executiv al WADA la Katowice (Polonia) în noiembrie 2019 și, respectiv, în cursul anului 2020, urmau să fie preluate integral în legislația națională până la data de 01.01.2021. Mai mult decât atât, la data de 22.02.2022 WADA a emis Raportul de acțiuni corective pentru Republica Moldova, în care a fost constatat faptul că Legea nr. 185 din 11.07.2012 pentru prevenirea și combaterea dopajului în sport nu corespunde cerințelor Codului și, din acest motiv, a fost inclusă în categoria „critică”. Lipsa unei legislații naționale armonizate cu prevederile Codului va atrage după sine instituirea măsurii de neconformitate a Agenției Naționale AntiDoping dispusă de WADA, în conformitate cu Codul și Standardul Internațional pentru Conformitatea cu Codul a Semnatarilor. În prima instanță, starea de neconformitate se transpune într-o serie de sancțiuni, precum : pierderea privilegiilor WADA, amenda până la 100000 US\$,

supervizarea activităților antidoping de către un terț autorizat pe cheltuiala semnatarului, imposibilitatea organizării evenimentelor sportive pe teritoriul RM, dar și interzicerea participării sportivilor moldoveni la competițiile internaționale majore (Jocuri Olimpice, Jocuri Paralimpice, campionate mondiale sau europene) etc.

Planul de dezvoltare strategică conține următoarele elemente cheie:

Oportunitate

- Menținerea statutului de țară conformă cu Codul Mondial Antidoping și Standardele Internaționale ale acestuia.
- Armonizarea și actualizarea cadrului normativ național la noile prevederi legislative internaționale în domeniu antidoping;
- Instituirea Comisiilor de Audieri și de Apel pentru examinarea în Republica Moldova acuzărilor de dopaj depistate.
- Combaterea traficului de substanțe interzise, prin consolidarea capacității referitor la desfășurarea procesului de investigații și inteligență, în baza Standardului Internațional pentru Testări și Investigații.
- Consolidarea capacității Agenției prin mărirea statelor de personal în contextul implementării noilor prevederi din Codul Mondial Antidoping 2021 și Standardele Internaționale, cu motivarea angajaților.
- Crearea unei rețele de structuri sportive și platforme naționale științifice în vederea prevenirii și combaterii dopajului, precum și a promovării cercetărilor în domeniul antidoping.

Legalitate

Necesită modificări legislative prin adoptarea proiectului unei legi noi cu privire la prevenirea și combaterea dopajului (*prezentată Cancelariei de Stat prin scrisoarea nr. 83-21 din 31.12.2021*), și modificarea Hotărârii Guvernului nr. 960 din 17.11.2014 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale Antidoping; modificarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270 din 23.11.2018, și a proiectului privind modificarea, prin completare a Hotărârii Guvernului nr. 1231 din 12 decembrie 2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2018.

Fezabilitate

1. Fortificarea sănătății populației prin practicarea activităților fizice fără dopaj.
2. Menținerea statutului de partener credibil al Agenției Mondiale Antidoping, Consiliului Europei și UNESCO.

3. Reducerea folosirii substanțelor și metodelor interzise de către sportivii de performanță, sportivii naționali și toate persoanele care practică sportul.
4. Efectuarea unui număr relevant anual de probe de control doping, raportat la numărul de sportivi, la riscul la dopaj al disciplinelor sportive și la documentul tehnic pentru analize specifice în sport (TDSSA).
5. Integrarea programelor antidoping în programele guvernamentale prin educație, cercetare științifică, sănătate publică și alte inițiative conexe cu coordonarea programelor de educație antidoping.
6. Reducerea disponibilității substanțelor interzise pe piața ilicită, identificarea și confiscarea substanțelor interzise și a suplimentelor alimentare ce conțin prohormoni și substanțe interzise, identificarea și închiderea laboratoarelor clandestine de producere a substanțelor dopante.
7. Prezența sistemului de coordonare a politicii antidoping și de management al calității.
8. Creșterea gradului de conștientizare de către toate persoanele care practică sportul a efectelor adverse ale substanțelor dopante asupra calității vieții, sănătății și siguranței la nivel individual și social.

Scopul procesului de planificare strategică desfășurat a constat în elaborarea proiectului planului de dezvoltare strategică a Agenției Naționale Antidoping din Republica Moldova pentru anii 2022-2025, având în vedere următoarele:

- intrarea în vigoare a noului Cod Mondial Antidoping 2021 și a Standardelor Internaționale,
- desființarea Organizației Regionale Antidoping din Europa de Est în decembrie 2021, la care Republica Moldova făcea parte,
- inițierea colaborării, monitorizate de către WADA, între statele-părți EERADO și statele-părți CEADO,
- inițierea colaborării trilaterale în domeniul antidoping între Republica Moldova, Slovacia și Croația, monitorizate de către WADA,
- necesitatea conformării cu rigorile internaționale, în contextul auditului WADA.

Obiectivele de planificare strategică au fost:

- analiza situației curente în domeniul implementării programului național antidoping în Republica Moldova,
- identificarea lacunelor, neconformităților, problemelor în ceea ce privește prevenirea și combaterea dopajului în sport,

- formularea preliminară a unui set de acțiuni pentru dezvoltarea strategică a Agenției Naționale Antidoping, consultarea acestuia cu experții internaționali,
- definirea acțiunilor concrete pentru implementarea planului de dezvoltare strategică a Agenției de către grupul de lucru.

Procesul planificării strategice a avut loc în cadrul atelierelor de lucru, organizate cu prilejul unei vizite la Chișinău a delegației din partea Agenției Naționale Antidoping din Slovacia și WADA în perioada 22-24 noiembrie 2021, ședințelor de lucru online cu reprezentanții WADA, EERADO, CEADO, precum și ședințelor de lucru cu reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Au fost identificate un șir de probleme, cu formularea următoarelor recomandări:

- racordarea cadrului normativ național la noile prevederi legislative în domeniul antidoping,
- instituirea Comisiilor de Audieri și de Apel,
- mărirea statului de personal în contextul implementării noilor prevederi din Codul Mondial Antidoping 2021 și Standardele Internaționale,
- motivarea personalului Agenției, având în vedere salariile mici raportate la volumul și specificul de lucru în domeniu,
- implementarea sistemului de management al calității,
- asigurarea instruirii pentru angajații noi, asigurarea acreditării inițiale și repetate a personalului Agenției,
- elaborarea planului național de testare, bazat pe evaluarea minuțioasă a riscurilor și asigurarea creșterii anuale a numărului de testări,
- elaborarea planului național de prevenire, corespunzător prevederilor Standardului Internațional pentru Educație 2021,
- întreprinderea de măsuri în vederea combaterii traficului de substanțe interzise,
- consolidarea capacității referitor la desfășurarea procesului de investigații și inteligență, după cum este prevăzut în Standardul Internațional pentru Testări și Investigații,
- crearea unei rețele a structurilor sportive, care urmează să fie implicate în prevenirea dopajului în sport, după cum prevede Standardul Internațional pentru Educație 2021,
- crearea unei platforme naționale științifice în vederea promovării cercetărilor în domeniul antidoping.

Analiza PESTE a Agenției Naționale Antidoping (ANAD)

Politic

- Activitatea ANAD este reglementată de Legea nr. 185/2012 „Cu privire la prevenirea și combaterea dopajului” și Regulamentul de organizare și funcționare a ANAD, aprobat prin HG nr. 960 din 2014.
- Asigurarea pregătirii profesionale în domeniu prin formarea de competențe și racordarea acestora la cerințele Agenției Mondiale Antidoping și Standardele acesteia.
- Preocuparea ANAD pentru creșterea calității prin sporirea eficienței utilizării mijloacelor financiare și prin crearea și implementarea sistemului de asigurare a calității.
- Asigurarea științifică, curriculară și metodologică a domeniului antidoping.
- Lipsa unui sistem de formare inițială a angajaților ANAD.
- Necesitatea de a spori atractivitatea domeniului de prevenire și combatere a dopajului.
- Strategii de armonizare a legislației naționale la standardele AMAD.
- Ineficiența mecanismelor de interacțiune a ANAD cu domeniul afacerilor interne, ocrotirii sănătății, de cercetare-dezvoltare, mediul de afaceri.

Economic

- Migrația populației și salariile mici oferite pe domeniu.
- Orientarea tinerilor cu preponderență spre liceele teoretice și nu spre școlile sportive.
- Legislația financiară nu permite atragerea de surse extrabugetare pentru ANAD.
- Interesul scăzut al agenților economici pentru acordarea de donații/sponsorizare privind domeniul prevenirii și combaterii dopajului.
- Insuficiența resurselor financiare privind realizarea sarcinilor impuse de Codul Mondial Antidoping și Standardele AMAD.

Social

- Numărul populației cu venituri minime este în creștere; numărul copiilor ai căror părinți sunt plecați peste hotare este mare.
- Implicarea părinților în procesul instructiv-educativ antidoping este redusă.

- Tabloul demografic influențează numărul sportivilor și respectiv implicarea în domeniu antidoping.
- Educația nu este văzută ca mijloc de promovare socială și economică.
- Cererea crescândă a comunității pentru educația sportivilor adulți și pentru învățarea pe tot parcursul vieții, lucru care duce la transformarea ANAD în furnizor de servicii educaționale și integre.

Tehnologic

- Noile tehnologii educaționale oferă modele de instruire AD eficientă și de formare calitativă a sportivilor și personalului asistent, impunând redimensionarea sistemului de formare profesională a acestora.
- Accentul pe tehnologia informației și comunicării.
- Răspândirea tehnologiilor moderne de comunicare (Internet, tv-cablu, telefonie mobilă) facilitează circuitul informațiilor.
- Amplasarea ANAD într-o zonă cu o infrastructură dezvoltată.

Ecologic

- Educația ecologică privind mediul sănătos devine prioritară.
- Prin activitatea sa, prin acțiuni de voluntariat, ANAD trebuie să se implice în rezolvarea problemelor de ordin ecologic (practicarea sportului într-un mediu curat, protecția mediului ambiant etc.)

În urma examinării situației din domeniu, s-au identificat următoarele direcții de acțiune, sistematizate în programe cu obiective generale și specifice în dependență de gradul lor de prioritate:

Programul de educație, informare și prevenire

Obiectiv general

Creșterea gradului de conștientizare și educare a sportivilor, personalului asistent și celorlalți factori implicați asupra pericolelor și consecințelor practicării dopajului în sport.

Obiective specifice

1. Creșterea gradului de conștientizare asupra riscurilor utilizării substanțelor și/sau metodelor interzise de către sportivi.
2. Crearea unui mediu activ în lupta antidoping și dezvoltarea de atitudini și practici pentru practicarea sportului fără dopaj.

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
• Viziune managerială bazată pe analiză strategică. • Susținere managerială a inițiativelor destinate îmbunătățirii activității profesionale. • Pregătire profesională diversificată a resurselor umane. • Acumularea de experiență privind implementarea politicilor AMAD. • Acumularea de experiență prin participarea la grupurile tehnice de lucru ale Comisiei Europene, AMAD, UNESCO. • Implementarea unor platforme tehnologice moderne care dispun de mecanisme și tool-uri de integrare ce oferă suport pentru dezvoltarea unor soluții de interoperabilitate cu sisteme informatice noi sau existente. • Sistem ierarhic de tip piramidal care asigură interoperabilitatea resurselor pentru managementul integrat al acțiunilor. • Existența unor standarde operaționale și proceduri de lucru bine structurate. • Existența unei bogate resurse informaționale (materiale de documentare interne și internaționale, ghiduri, metodologii de lucru, suporturi și materiale de curs). • Disponibilitatea pentru colaborarea cu parteneri interni și externi. • Valorificarea bunelor practici în materie preventivă și de combatere a dopajului. • Aplicarea principiului transparenței față de cetățeni și societatea civilă.	Resursele umane: • Subdimensionarea resurselor umane raportată la amploarea și complexitatea activităților/atribuțiilor de serviciu. • Fluctuația/migrarea personalului specializat. • Lipsa stabilității în funcțiile de conducere, precum și la nivel de decizie. • Decalaj între nivelul de specializare a personalului și evoluțiile mediului sportiv. • Lipsa unor mijloace eficiente de motivare/recompensare a performanțelor, cu impact asupra stării morale a personalului. Dotarea materială: • Infrastructura și dotarea materială insuficientă pentru derularea activităților specifice. • Lipsa unui sistem de management electronic al documentelor. • Insuficiența mijloacelor de intervenție, de deplasare, a echipamentelor și tehnicii speciale. • Insuficiența instrumentelor software pentru analiza unor volume mari de date. • Existența unor aplicații și baze de date specifice dezvoltate la nivel local/sectorial, dar neintegrate în sisteme centralizate. • Inexistența unei platforme tehnice integrate care să asigure gestionarea la nivel centralizat a resurselor materiale. • Dezvoltarea insuficientă/neomogenă a rețelei de comunicații Speak Up. • Uzura morală și fizică a majorității echipamentelor utilizate în sistemul de prevenire și combatere AD. Vulnerabilități ale sistemului instituțional: • Climat de instabilitate și nesiguranță, generat de amenințări frecvente. • Menținerea unei birocratii excesive. • Dezvoltarea insuficientă a culturii organizaționale. • Lipsa de reacție și/sau de răspuns adecvat la apariția unor elemente negative de imagine instituțională, • Dificultatea derulării de campanii, proiecte de prevenire, informare și sondaje de opinie. Deficiențe de cooperare: • Cooperare insuficientă cu autoritățile publice locale pentru asigurarea unui sistem integrat și eficient de ordine și siguranță publică.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
• Disponibilitatea mediului politic de a susține acte normative care să dea mai multă eficiență acțiunilor întreprinse de autoritățile statului. • Posibilitatea accesării unor fonduri externe nerambursabile. • Piața în continuă dezvoltare în domeniul tehnologic și al soluțiilor inovative. • Alinierea normelor legislative naționale la cerințele Codului Mondial AD 2021 și Standardele de aplicare a acestuia. • Intensificarea schimbului de informații și colaborării cu ANAD din alte țări, instituțiile de aplicare a legii din RM. • Posibilitatea de participare la misiuni internaționale sub egida AMAD, precum și la cursuri de pregătire în străinătate în cadrul unor structuri AMAD, INADO, CEADO etc. • Participarea sau inițierea unor grupuri de lucru la nivelul AMAD, Consiliul Europei și UNESCO.	• Gradul scăzut de stabilitate politică și instituțională la nivel național. • Instabilitatea economică și financiară. • Constrângeri bugetare care determină insuficiența acoperire cu resurse umane, financiare și materiale și îngreunează finalizarea proiectelor în derulare și a investițiilor deja începute, precum și inițierea unor investiții noi. • Costurile ridicate pentru achiziționarea de tehnologie performantă și pentru serviciile de mentenanță aferente. • Birocrația excesivă în procesul de reglementare juridică, lacunele și incoerența unor prevederi legislative. • Limitarea accesului în timp real la informațiile de interes public. • Lipsa prefigurării unor fluxuri comunicaționale, atât pe orizontală, cât și pe verticală, care să conducă la creșterea vitezei de circulație a informației între instituțiile care colaborează. • Gradul redus de conștientizare din partea publicului larg a importanței acțiunilor de prevenire și combatere a dopajului.

3. Dezvoltarea unui sistem informațional pentru facilitarea accesului publicului-țintă la informațiile relevante din domeniu, crearea în 2023 a platformei interactive antidoping online.

4. Educarea și responsabilizarea sportivilor din loturile naționale și olimpice în raport cu exigențele Jocurilor Olimpice și Jocurilor Paralimpice.

5. Promovarea programelor educative, a valorilor eticii, integrității și fairplay-ului în sport prin implicarea sportivilor activi sau retrași din activitatea sportivă.

6. Dezvoltarea de parteneriate cu unitățile de învățământ cu profil sportiv pentru inițierea și derularea unor proiecte privind lupta împotriva dopajului în sport.

7. Dezvoltarea de parteneriate cu unitățile de învățământ superior cu profil sportiv pentru introducerea cursului antidoping în programele de învățământ ale acestora.

8. Creșterea gradului de implicare și responsabilizare a personalului asistent și a familiei sportivului în practicarea unui sport curat și adoptarea unui stil de viață sănătos.

9. Informarea mass-mediei asupra politicilor și legislației care guvernează activitatea antidoping, pentru o cunoaștere corectă a fenomenului dopajului în sport.

10. Dezvoltarea de parteneriate cu organisme naționale și internaționale din domeniul sănătății, cu organisme profesionale pentru informarea personalului medical cu privire la reglementările antidoping.

11. Formarea, perfecționarea, acreditarea inițială și repetată a educatorilor antidoping în conformitate cu standardul Internațional pentru Educație 2021.

12. Dezvoltarea unor parteneriate educative cu entitățile care desfășoară activități de culturism și fitness.

Programul de testare doping

Obiectiv general

Realizarea unui număr relevant de teste în competiție și în afara competiției, fără aviz prealabil, pentru protejarea sănătății sportivilor și a dreptului fundamental al acestora de a practica un sport curat.

Obiective specifice

1. Elaborarea și realizarea Planului național anual de testare, într-un mod relevant, coerent și integrat, asigurând creșterea numărului de testări cu 45 de testări/an, de la 120 de testări în anul 2021 până la 300 de testări în anul 2025.

2. Stabilirea Lotului de testare înregistrat și gestionarea acestuia conform normelor interne și internaționale în vigoare.

3. Stabilirea Lotului de sportivi pentru pașaportul biologic și gestionarea acestuia conform normelor interne și internaționale în vigoare.

4. Formarea, perfecționarea, acreditarea inițială și repetată a ofițerilor de control doping în conformitate cu standardul Internațional pentru Testări și Investigații 2021.

5. Gestionarea rezultatelor controlului doping și a scutirilor de uz terapeutic, conform normelor interne și internaționale în vigoare.

6. Administrarea eficientă și promovarea sistemului ADAMS al Agenției Mondiale Anti-Doping.

Programul de cercetare științifică

Obiectiv general

Realizarea de cercetări științifice în domeniu.

Obiective specifice

1. Elaborarea și coparticiparea la proiecte de cercetare științifică în domeniu.

2. Diseminarea rezultatelor cercetărilor efectuate.

3. Implementarea de modele de bună practică aplicabile domeniului.

Programul de prevenire și combatere a producerii și traficului ilicit de substanțe dopante

Obiectiv general

Implementarea măsurilor privind combaterea traficului ilicit de substanțe dopante în sălile de culturism și fitness.

Obiective specifice

1. Asigurarea autorizării funcționării sălilor de culturism și fitness din punctul de vedere al reglementărilor antidoping, în conformitate cu normele legale în vigoare.

2. Asigurarea serviciilor de instruire antidoping a personalului din cadrul sălilor de culturism și fitness, cu respectarea normelor legale în vigoare.

3. Asigurarea controlului aplicării normelor privind combaterea traficului ilicit de substanțe dopante în sălile de culturism și fitness.

4. Gestionarea substanțelor dopante confiscate, în condițiile legii.

Programul de cooperare internațională

Obiectiv general

Reafirmarea angajamentului Republicii Moldova și consolidarea poziției de partener credibil și activ în efortul global de luptă împotriva dopajului în sport.

Obiective specifice

1. Intensificarea și dezvoltarea relațiilor de colaborare cu Agenția Mondială AntiDoping (WADA) pentru realizarea și implementarea programelor Agenției, asigurarea achitării în termen a contribuțiilor WADA.

2. Extinderea și diversificarea relațiilor de colaborare cu structuri ale Consiliului Europei, Uniunii Europene și UNESCO cu responsabilități în domeniul antidoping.

3. Intensificarea cooperării bilaterale cu organizațiile naționale antidoping ale statelor semnatare ale Codului.

4. Asigurarea reprezentării Republicii Moldova în cadrul evenimentelor internaționale în domeniul luptei împotriva dopajului în sport, promovarea și susținerea reprezentanților țării în organismele de conducere, comisiile și comitetele forurilor internaționale în domeniul antidoping.

5. Intensificarea colaborării cu structurile sportive internaționale și alte organizații cu responsabilități în domeniul antidoping.

Programul de dezvoltare instituțională**Obiectiv general**

Organizarea, funcționarea și coordonarea activității Agenției, astfel încât să asigure îndeplinirea misiunii, obiectivelor generale și specifice, garantând conformitatea cu prevederile Codului Mondial AntiDoping 2021 și a Standardelor Internaționale.

Obiective specifice

1. Revizuirea organigramei ANAD și includerea a 9 funcții noi în statul de funcții al ANAD, după cum urmează:

- Ofițer de control doping – 3 unități,
- Responsabil pentru comunicare – 1 unitate,
- Educator antidoping – 1 unitate,
- Inspector pentru inteligență și investigații – 1 unitate,
- Inspector pentru gestionarea rezultatelor – 1 unitate,
- Inspector pentru știință/cercetare – 1 unitate,
- Inspector pentru integritate în sport – 1 unitate.

2. Identificarea posibilității de a motiva personalului ANAD, având în vedere acordarea sporului cu caracter specific activității în domeniu antidoping.

3. Crearea mecanismului de recompensă pentru

membrii Comisiei de Audieri și Comisiei de Scutiri pentru Uz Terapeutic, în funcție de numărul cazurilor solicitate.

4. Îmbunătățirea continuă a sistemului de management al calității la nivelul Agenției.

5. Identificarea problemelor și stabilirea politicilor publice în domeniul antidoping și în domeniul combaterii traficului ilicit de substanțe dopante.

6. Îmbunătățirea cadrului legislativ și armonizarea legislației naționale în sfera de activitate ale Agenției cu reglementările internaționale în domeniu,

7. Dezvoltarea sistemului de control intern/managerial în cadrul Agenției.

8. Utilizarea resurselor Agenției în condiții de economicitate, eficiență, eficacitate pentru realizarea obiectivelor și misiunii acesteia.

9. Formarea și perfecționarea continuă a experților antidoping din cadrul Agenției.

10. Organizarea și asigurarea accesului la informațiile de interes public.

Principalele rezultate așteptate după implementarea politicilor antidoping:

Rezultatele așteptate după implementarea programelor și politicilor antidoping sunt:

1. reducerea gradului de folosire a substanțelor și metodelor interzise de către sportivii de performanță;

2. realizarea unui număr relevant anual de probe de control doping, raportat la numărul de sportivi, la riscul la dopaj al disciplinelor sportive și la Documentul tehnic pentru analize specifice în sport (TDSSA);

3. menținerea Sistemului de management al calității;

4. facilitarea integrării programelor antidoping în programele guvernamentale prin educație, cercetare științifică, sănătate publică și alte inițiative conexe;

5. dezvoltarea de reguli și modele pentru structurile sportive privind coordonarea programelor de educație antidoping;

6. dezvoltarea durabilă a proiectului - pașaportul biologic al sportivului, proiect internațional al Agenției Mondiale AntiDoping, în urma dezvoltării metodelor de măsurare a parametrilor biologici ai sportivilor și completarea bazei internaționale de date cu acești parametri pentru fiecare sportiv;

7. reducerea disponibilității substanțelor interzise pe piața ilicită, identificarea și confiscarea substanțelor interzise și a suplimentelor alimentare ce conțin prohormoni și substanțe interzise, identi-

ficarea și închiderea laboratoarelor clandestine de producere a substanțelor dopante;

8. funcționarea unui sistem de coordonare a politicii antidoping care să evidențieze dacă intervențiile din domeniul combaterii traficului de substanțe dopante sunt echilibrate și eficiente din punct de vedere logistic și financiar;

9. creșterea gradului de conștientizare, de către publicul-țintă, a efectelor adverse ale substanțelor dopante asupra calității vieții, sănătății și siguranței la nivel individual și social;

10. adoptarea legislației specifice domeniului, actualizată și armonizată cu normele internaționale existente în domeniul dopajului;

11. crearea unei baze de date cu pașapoartele biologice ale cât mai multor sportivi, un instrument facil de identificare a dopajului.

Componenta financiară este prezentată în tabelul 1.

Concluzii

Obiectivele generale și specifice propuse sunt de natură să genereze până în anul 2025 un impact favorabil asupra calității vieții, sănătății și siguranței individuale și sociale, educarea publicului-țintă în spiritul unui sport curat și sensibilizarea acestuia cu privire la aspectele importante ale problematicei antidoping. În acest sens, Planul de Dezvoltare Strategică detaliază și stabilește concret măsurile și intervențiile din domeniul reducerii consumului de substanțe dopante, precum și în domeniul combaterii traficului ilicit de substanțe dopante, pornind de la o abordare coerentă și eficientă.

Un element aparte ține de faptul că Agenția Națională Antidoping va dezvolta programe educative și va coordona activitatea de cercetare la nivel național, armonizate cu domeniul de competență a acesteia Cercetarea și programele educative,

Tabelul 1

Calcul estimativ al alocațiilor de la bugetul de stat, necesare pentru implementarea Planului de dezvoltare strategică a ANAD, mii lei

Nr/o	Programe pentru implementarea planului	Valoare totală	Anul			
			2022	2023	2024	2025
1.	Programul de educație, informare și prevenire					
	Accreditarea educatorilor	77,6	19,4	19,4	19,4	19,4
	Renovarea site-ului anad.gov.md	40,6	40,6			
	Crearea platformei on-line antidoping	30,5		30,5		
2.	Programul de testare doping, din care:					
	Accreditarea OCD	59,4	39,6		19,8	
	Accreditarea repetată a OCD	76,8	19,2	19,2		38,4
	Creșterea numărului de testări cu 45 de testări/an (de la 120 de testări în anul 2021 la 300 de testări în anul 2025)	2790,0	279,0	558,0	837,0	1116,0
3.	Programul de cercetare	260,0	30,0	50,0	80,0	100,0
4.	Programul de cooperare internațională - din care:					
	Contribuția RM la Agenția Mondială Anti-Doping	181,5	10,3	37,0	67,1	67,1
5.	Programul de dezvoltare instituțională, din care:					
	Acordarea sporului cu caracter specific	2698,0	674,5	674,5	674,5	674,5
	Creșterea numărului de personal cu 9 unități:	7431,2	1857,8	1857,8	1857,8	1857,8
	Crearea/asigurarea activității Comisiilor SUT, de Audieri	1573,6	393,4	393,4	393,4	393,4
	Audit de supraveghere ISO	81,6	20,4	20,4	20,4	20,4
	Total pe an	15300,8	3384,2	3660,2	3969,4	4287,0

respectiv implementarea lor, trebuie să conducă la însușirea de valori și principii care să asigure și să protejeze spiritul sportiv, sănătatea, etica olimpismului și identificarea măsurilor de combatere a producerii și traficului ilicit de substanțe dopante cu grad mare de risc.

Agenția Națională Antidoping va implementa, monitoriza, evalua și promova cercetarea și programele de educație în conformitate cu cerințele prevăzute în Standardul Internațional pentru educație și alte acte normative.

Lista de abrevieri

AD- Antidoping
ANAD – Agenția Națională Antidoping
AMADA-Agenția Mondială Antidoping
OCD-Ofițer de Control Doping
CEADO-Central European Anti-Doping Organization
CoE- Consiliul Europei
CE- Comisia Europeană
ISO-Standard Internațional de Calitate
UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
SUT- Scutirea de Uz Terapeutic
RM – Republica Moldova
WADA - World Anti-Doping Agency

Declarația privind conflictul de interes.

Autorul declară lipsa de conflict de interes.

Declarația privind finanțarea

Articolul a fost realizat cu finanțarea oferită în cadrul din cadrul proiectului 20.80009.8007.19 „Fenomenul dopajului juvenil la sportivi în abordarea bioetico medicală” din cadrul Programului de Stat și proiectului bilateral moldo-turc “Capacity building

of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in medical Education (CAROLINE)” realizat în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” și Agenția Națională Antidoping.

Bibliografie

1. Council of Europe (2016). Memorandum of Understanding between the Council of Europe and the World Anti-Doping Agency (WADA). <https://rm.coe.int/09000016806c2b7e>
2. Council of Europe. The Anti-Doping Convention: an instrument of international co-operation. <https://www.coe.int/en/web/sport/anti-doping-convention>
3. Council of Europe. The Monitoring Group of the Anti-Doping Convention (T-DO). <https://www.coe.int/en/web/sport/t-do>
4. ISO. ISO standards are internationally agreed by experts. <https://www.iso.org/standards.html>
5. Müller, D. (2017). How to protect the clean athletes? Ger J Exerc Sport Res 47, 183–193. <https://doi.org/10.1007/s12662-017-0446-3>
6. UNESCO. International Convention against Doping in Sport. <https://en.unesco.org/themes/sport-and-anti-doping/convention>
7. UNESCO. Monitoring of the Anti-Doping Convention. <https://en.unesco.org/themes/sport-and-anti-doping/convention/monitoring>
8. UNESCO. Reports of States Parties to the Convention. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000259976>
9. WADA. Code Compliance Center User Guide. March 2022. [https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2022-03/CCQ user guide v6_March 2022.pdf](https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2022-03/CCQ%20user%20guide%20v6_March%202022.pdf)
10. WADA. World Anti-Doping Code. January 1, 2021. <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/world-anti-doping-code>

Artiom Jucov, dr. șt. med., conf. univ.,
IP USMF Nicolae Testemițanu
tel.: 069907927
e-mail: artiom.jucov@usmf.md